

De nieuwe aansprakelijkheidsregeling van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen

Hugo VANDENBERGHE
Buitengewoon Hoogleraar K.U.Leuven
Senator, Voorzitter Commissie voor Justitie

Inleiding

Op 27 februari 2003 verscheen in het Belgisch Staatsblad de Wet van 10 februari 2003 "betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen". Deze wet wijzigt in belangrijke mate het Belgisch recht inzake de buitencontractuele overheidsaansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen, meer bepaald zowel de aansprakelijkheidsregeling van openbare rechtspersonen voor schade veroorzaakt door hun personeelsleden als de persoonlijke aansprakelijkheid van deze laatsten tegenover de overheid en derden.¹

De nieuwe wet verbetert de rechtspositie van een groot deel van het overheids-personeel en beoogt een vereenvoudiging en harmonisering van het aansprakelijkheidsrecht.²

I. Achtergrond en doelstellingen

De wetgever bedoelde met deze wet een einde te maken aan (1) de ongelijke behandeling van statutaire personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen, op het vlak van de persoonlijke aansprakelijkheid, ten opzichte van de benadeelde (derde of werkgever) vergeleken met de "contractuele" werknemers in de privé- en de overheidssector³; (2) de ongelijke aansprakelijkheidsbehandeling van openbare rechtspersonen voor hun ondergeschikte personeelsleden in statutair verband, vergeleken met de aansprakelijkheid van openbare rechtspersonen en privé-aanstellers voor hun personeelsleden met een contractuele rechtspositie; (3) de ongelijke behandeling ten nadele van het statutair personeel bij de uitoefening van de regresvordering door de werkgever⁴.

¹ Zie over deze problematiek: H. BOCKEN, "De aansprakelijkheid van rechtspersonen, hun organen, aangestelden en zelfstandige hulppersonen", in *Rechtspersonenrecht*, Postuniversitaire cyclus Willy Delva, 1998-99, Gent, Mys & Breesch, 1999, 490 e.v.

² Zie o.m.: B. DUBUISSON, "La loi du 10 février 2003 relative à la responsabilité civile des personnes publiques et de leurs agents", *J.T.* 2003, 507.

³ In het verleden heeft dit probleem reeds veel inkt doen vloeien; zie o.m.: P. HENRY, "La responsabilité des organes: le début de la fin?" (noot onder Arbitragehof 18 december 1996), *J.L.M.B.* 1997, 268; P. LEWALLE, "Responsabilité des pouvoirs publics", in X., *Droit de la responsabilité*, Luik, CUP, 1996, 59; P. POPELIER, "De beoordeling door het Arbitragehof van het ontbreken van een wettelijke regeling" (noot onder Arbitragehof 18 december 1996), *R.W.* 1996-97, 1249; A. VAN OEVELEN, "Het Arbitragehof en art. 18 Arbeidsovereenkomstenwet" (noot onder Arbitragehof 17 februari 1999), *R.W.* 1999-2000, 871; X., "Responsabilité des organes et des préposés des pouvoirs publics", *T.S.R.* 1988, 249.

⁴ Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp "betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 4-7; I. CLAEYS, "De aansprakelijkheid van de overheid voor haar ambtenaren", in X., *De nieuwe wet op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren*, Gent, Gandiaus, Permanente Vorming, 2003, 1; D.

Deze ongelijkheden, waarvan sommige door het Arbitragehof uitdrukkelijk in strijd met het in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet geformuleerde gelijkheidsbeginsel werden bevonden⁵, vinden hun oorsprong in de toepassing van de orgaantheorie bij de publiekrechtelijke rechtspersonen, in samenhang gelezen met de voor de werknemers geldende mildere aansprakelijkheidsnorm van artikel 18 Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978.⁶

Met het oog op de beoordeling van de aansprakelijkheid van publiekrechtelijke rechtspersonen, is het van belang een criterium uit te tekenen dat toelaat te oordelen voor welke handelingen en beslissingen van hun personeelsleden de publiekrechtelijke rechtspersonen aansprakelijk kunnen worden gesteld.⁷

Daartoe werd klassiek de orgaantheorie gehanteerd, waarbij een onderscheid werd gemaakt tussen de personeelsleden die als orgaan en die welke als aangesloten van een publiekrechtelijke rechtspersoon worden beschouwd.⁸ Op grond van deze theorie leidt de onrechtmatige daad van een overheidspersoneelslid, dat optrad als orgaan en binnen de perken van de hem toegekende bevoegdheid bleef, tot de *rechtstreekse* aansprakelijkheid van de hem tewerkstellende pu-

DÉOM, "La responsabilité civile des fonctionnaires: une page se tourne", *Rev. Dr. Comm.* 2003, 8-9; A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de persoonlijke aansprakelijkheid van personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", in X., *De nieuwe wet op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren*, Gent, Gandaius, Permanente Vorming, 2003, 1.

⁵ Het Arbitragehof diende tot viermaal toe prejudiciële vragen te beantwoorden inzake dit onderscheid in aansprakelijkheid. Dit resulteerde in arresten van 18 december 1996 (*R.W.* 1996-97, 1252), 9 februari 2000 (*R.W.* 2000-201, 906) en 28 januari 2003 (www.arbitrage.be), waarin discriminatie werd vastgesteld, in tegenstelling met het arrest dd. 17 februari 1999 (*R.W.* 1999-2000, 870, noot A. VAN OEVELEN, "Het Arbitragehof en artikel 18 Arbeidsovereenkomstenwet"). Voor een bespreking van de ongelijke behandeling en de arresten van het Arbitragehof, zie o.m.: S. COVEMAERKER, "De nieuwe wet van 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *T.B.B.R.* 2003, p. 477-479, nr. 4-7; H. VANDENBERGHE, M. VAN QUICKENBORNE, L. WYNANT en M. DEBAENE, "Overzicht van rechtspraak (1994-1999) Aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad", *T.P.R.* 2000, p. 1842-1843, nr. 127; H. VANDENBERGHE, "Overheidsaansprakelijkheid. Aansprakelijkheid van de Uitvoerende Macht", in H. VANDENBERGHE (ed.), *Overheidsaansprakelijkheid*, Verslagboek studiedag van 24 mei 2002, p. 53-54, nr. 17; A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *R.W.* 2003-04, p. 162-164, nr. 5-8.

⁶ Zie ook: B. DUBUISSON, "La loi du 10 février 2003 relative à la responsabilité civile des personnes publiques et de leurs agents", *J.T.* 2003, p. 509, nrs. 11-12.

⁷ A. VAN OEVELEN, *De overheidsaansprakelijkheid voor het optreden van de rechterlijke macht*, Antwerpen, Maklu, 1987, p. 156, nr. 132.

⁸ M.-A. FLAMME, *Droit administratif*, II, Brussel, Bruylant, 1989, p. 1196, nr. 505; A. MAST, J. DUJARDIN, M. VAN DAMME en J. VANDE LANOTTE, *Overzicht van het Belgisch administratief recht*, Antwerpen, Kluwer, 1999, p. 759, nr. 789; H. VANDENBERGHE, "Overheidsaansprakelijkheid. Aansprakelijkheid van de Uitvoerende Macht", in H. VANDENBERGHE (ed.), *Overheidsaansprakelijkheid*, Verslagboek studiedag van 24 mei 2002, p. 45-46, nr. 16.

bliekrechtelijke rechtspersoon op grond van de artikelen 1382-1383 B.W.⁹ De fout van het personeelslid-overheidsorgaan wordt dan als het ware gelijkgesteld met de fout van de publiekrechtelijke rechtspersoon zelf.¹⁰

Als het overheidspersoneelslid daarentegen als een aangestelde optrad van de publiekrechtelijke rechtspersoon, kon de door die aangestelde begane onrechtmatige daad slechts de *onrechtstreekse*, kwalitatieve aansprakelijkheid van die publiekrechtelijke rechtspersoon teweegbrengen op grond en onder de voorwaarden van artikel 1384, derde lid, B.W.¹¹

Het uitgangspunt van de onrechtstreekse aansprakelijkheid ligt verschillend vergeleken met dit van de rechtstreekse aansprakelijkheid. In beginsel bindt de onrechtmatige daad van de aangestelde in de uitoefening van zijn functie – anders dan bij organieke vertegenwoordiging – de aansteller niet.¹²

Het onderscheid tussen organen en aangestelden heeft een praktisch belang op het vlak van de persoonlijke aansprakelijkheid van organen en aangestelden en de daarmee samenhangende regresvordering van de rechtspersoon, alsmede inzake het verband dat moet bestaan tussen de onrechtmatige daad en de uitgeoefende functie. Bij toepassing van de orgaantheorie is deze regeling nadelig, zowel voor het slachtoffer als voor de dader-orgaan zelf.¹³

Bovenvermelde ongelijkheden vinden mede hun oorsprong in de aansprakelijkheidsbeperkende norm van artikel 18, eerste en tweede lid, Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978, waarin wordt gesteld dat een werknemer, voor de schade die hij bij de uitvoering van zijn arbeidsovereenkomst aan zijn werkgever of aan derden veroorzaakt, slechts aansprakelijk is als hij zich

9 Zie o.m.: H. VANDENBERGHE, M. VAN QUICKENBORNE, L. WYNANT en M. DEBAENE, "Overzicht van rechtspraak (1994-1999) Aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad", *T.P.R.* 2000, 1840 e.v.; H. VANDENBERGHE, "Overheidsaansprakelijkheid. De aansprakelijkheid van de Uitvoerende Macht", in H. VANDENBERGHE, *Overheidsaansprakelijkheid*, Verslagboek studiedag van 24 mei 2002, p. 47-48, nr. 16; A. VAN OEVELEN, *De overheidsaansprakelijkheid voor het optreden van de rechterlijke macht*, Antwerpen, Maklu, 1987, 156-172; zie ook: Cass. 11 april 1989, *Arr. Cass.* 1988-89, 902; Cass. 19 december 1991, *Arr. Cass.* 1991-92, 364; Brussel 1 februari 1991, *R.G.A.R.* 1994, nr. 12.343.

10 H. VANDENBERGHE, "Overheidsaansprakelijkheid. Aansprakelijkheid van de Uitvoerende Macht", in H. VANDENBERGHE (ed.), *Overheidsaansprakelijkheid*, Verslagboek studiedag van 24 mei 2002, p. 46, nr. 16.

11 H. DE PAGE, *Traité élémentaire de droit civil belge*, Brussel, Bruylant, 1964, p. 1018-1022, nr. 1065; C. GOOSSENS, "La responsabilité des organes des personnes morales et, spécialement, des organes des personnes de droit public", (noot onder Cass. 3 oktober 1955), *R.C.J.B.* 1958, 40-44.

12 Cass. 1 december 1988, *R.W.* 1989-90, 537, noot; in dezelfde zin: Cass. 9 maart 1992, *R.W.* 1994-95, noot; H. VANDENBERGHE, "Overheidsaansprakelijkheid. Aansprakelijkheid van de Uitvoerende Macht", in H. VANDENBERGHE (ed.), *Overheidsaansprakelijkheid*, Verslagboek studiedag van 24 mei 2002, p. 53, nr. 17.

13 P. HENRY, "La responsabilité du fait d'autrui: commettants, préposés et organes", in X., *Droit de la responsabilité*, Luik, CUP, 1996, (201), 261-262.

schuldig heeft gemaakt aan een opzettelijke fout ("bedrog"), een zware fout of een lichte fout, "als die bij hem eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomt".¹⁴

Luidens artikel 1, tweede lid van de Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978 zijn de bepalingen van deze wet (waaronder eveneens artikel 18) van toepassing op de werknemers "tewerkgesteld door het Rijk, de provincies, de agglomeraties, de federaties van gemeenten, de gemeenten, de openbare instellingen welke eronder ressorteren, de instellingen van openbaar nut en de door het Rijk gesubsidieerde inrichtingen van het vrij onderwijs, en wier toestand niet statutair geregeld is". De toepasselijkheid van de bepalingen van de Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978 op de personeelsleden van openbare rechtspersonen is derhalve afhankelijk van het niet statutair geregeld zijn van de rechtspositie van deze personen. Tot aan de inwerkingtreding van de Wet van 10 februari 2003, gold de aansprakelijkheidsbeperkende norm van artikel 18, eerste en tweede lid van de Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978 dan ook niet voor de statutaire personeelsleden van openbare rechtspersonen, met alle nadelige gevolgen vandien.¹⁵

II. Toepassingsgebied

Voor een goed inzicht in de nieuwe aansprakelijkheidsregeling van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen, is het noodzakelijk het toepassingsgebied van de wet van 10 februari 2003 strikt af te lijnen. In deze optiek, past de verduidelijking van de begrippen gehanteerd in de artikelen 2 en 3 van de wet: (1) "openbare rechtspersoon", (2) personeelsleden wiens statuut statutair geregeld is", (3) schade veroorzaakt door die personeelsleden "bij de uitoefening van hun dienst". Tenslotte (4) moet onderlijnd worden dat deze regeling enkel de burgerrechtelijke aansprakelijkheid betreft.

§ 1. Het begrip "openbare rechtspersoon"

De optie voor het begrip "openbare rechtspersoon" was een bewuste keuze van de wetgever, omdat hij het toepassingsgebied van de nieuwe aansprakelijk-

¹⁴ H. VANDENBERGHE, M. VAN QUICKENBORNE, L. WYNANT en M. DEBAENE, "Overzicht van rechtspraak (1994-1999) Aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad", *T.P.R.* 2000, p. 1842, nr. 127.

¹⁵ A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *R.W.* 2003-04, p. 162, nr. 4. Uitzonderingen daarop vormden de bijzondere wettelijke regelingen, zoals bijvoorbeeld de Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt (art. 48) en de Wet van 4 mei 1999 betreffende de burgerlijke en strafrechtelijke aansprakelijkheid van burgemeesters, schepenen en leden van de bestendige deputaties (art. 3), waarin de regel van art. 18 Arbeidsovereenkomstenwet werd overgenomen. Zie: H. VANDENBERGHE, M. VAN QUICKENBORNE, L. WYNANT en M. DEBAENE, "Overzicht van rechtspraak (1994-1999). Aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad", *T.P.R.* 2000, p. 1843, nr. 127.

heidsregeling van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen zo ruim mogelijk zou formuleren.¹⁶

Uit de parlementaire voorbereiding kan afgeleid worden dat het begrip "openbare rechtspersoon", zoals bedoeld in de Wet van 10 februari 2003, grotendeels samenvalt met dat van de publiekrechtelijke rechtspersoon¹⁷, maar dan aangevuld met de privaatrechtelijke rechtspersonen die bestaan uit publiekrechtelijke rechtspersonen en eventueel ook uit privaatrechtelijke rechtspersonen, en die zijn opgericht in de vorm van een privaatrechtelijke vennootschap, maar die een activiteit van openbaar nut tot doel hebben, zoals een gemeentelijke V.Z.W¹⁸ (ook toepasselijk bij P.P.S.-constructies).

-
- 16 Het begrip "openbare rechtspersoon" werd in de wet niet gedefinieerd, precies om te vermijden dat bepaalde rechtspersonen ongewild zouden worden uitgesloten. Zie: H. BOCKEN, "De aansprakelijkheid van en voor het overheidspersoneel", *N.J.W.* 2003, p. 331, nr. 4; D. DÉOM, "La responsabilité civile des fonctionnaires: une page se tourne", *Rev. Dr. Comm.* 2003, 24; Zie ook: A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de persoonlijke aansprakelijkheid van personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen, in X., *De nieuwe wet op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren*, Gent, Gandaius, Permanente Vorming, 2003, 4.
- 17 Met betrekking tot het begrip "publiekrechtelijke rechtspersoon", zie o.m. A. MAST, J. DUJARDIN, M. VAN DAMME en J. VANDE LANOTTE, *Overzicht van het Belgisch administratief recht*, Antwerpen, Kluwer, 1999, p. 77-79, nr. 60.
- 18 Blijkens de Memorie van Toelichting dienen met name als openbare rechtspersonen in de hier bedoelde zin te worden beschouwd: de federale Staat en de daarvan deel uitmakende besturen en diensten, met inbegrip van de federale wetgevende macht en de rechterlijke macht; de Gemeenschappen en Gewesten en de daarvan deel uitmakende besturen en diensten; de autonome overheidsbedrijven bedoeld in artikel 1, § 4 van de Wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, zoals Belgacom, de N.M.B.S. en Belgoccontrol; de instellingen van openbaar nut die onder het gezag en het toezicht van de federale Staat, een Gemeenschap of een Gewest vallen; de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs, de Gemeenschapsuniversiteiten en de autonome hogescholen; de provincies, de gemeenten en de instellingen van openbaar nut die eronder ressorteren, alsook de autonome provincie- en gemeentebedrijven en de gemeentelijke havenbedrijven; de openbare centra voor maatschappelijk welzijn; de publiekrechtelijke verenigingen; de vennootschappen van publiekrecht; de verenigingen die bestaan uit publiekrechtelijke rechtspersonen en eventueel ook uit privaatrechtelijke rechtspersonen, en die zijn opgericht in de vorm van een privaatrechtelijke vennootschap, maar die een activiteit van openbaar nut tot doel hebben. Zie ook: I. CLAEYS, "De aansprakelijkheid van de overheid voor haar ambtenaren", in X., *De nieuwe wet op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren*, Gent, Gandaius, Permanente Vorming, 2003, p. 9; S. COVEMAEKER, "De nieuwe wet van 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *T.B.B.R.* 2003, p. 482, nr. 11. Zie ook: D. DELVAUX, "Flux et reflux de la jurisprudence relative à la notion d'autorité administrative", *A.P.T.* 2001/3, 196 e.v.; P. NIHOUL, "La notion d'autorité administrative: retour à l'orthodoxie", *A.P.T.* 2001/1, 78 e.v.; F. VANDENDRIES, "De invulling van het begrip administratieve overheid na de arresten GIMVINDUS en BATC van het Hof van Cassatie", *R.W.* 2000, 497 e.v.

§ 2. Het begrip "personeelsleden wiens statuut statutair geregeld is"

De Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978, met inbegrip van de aansprakelijkheidsbeperkende norm van artikel 18, eerste en tweede lid, van deze wet, is toepasselijk op de niet-statutaire personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen.¹⁹

Dit is de reden waarom enkel de statutaire personeelsleden onder het personele toepassingsgebied van de hier besproken Wet van 10 februari 2003 vallen. Hiermee worden de personeelsleden bedoeld die hun taak verrichten in een band van ondergeschiktheid. Vandaar is in de artikelen 2 en 4 van de Wet van 10 februari 2003 sprake van personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen. De begrippen "personeelsleden" en "in dienst van" verwijzen naar overheidspersoneelsleden die hun arbeid in een dienstverband, een band van ondergeschiktheid verrichten.²⁰ Mede daarom werd ook de term 'ambtenaar' niet weerhouden, aangezien dit begrip een veel te ruime betekenis heeft, die betrekking heeft op alle personen werkzaam bij de overheid, ongeacht of dit gebeurt in ondergeschikt verband dan wel op zelfstandige basis.²¹

Onder de "personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen" vallen ook de leidinggevende personeelsleden, omdat ook zij hun functie uitoefenen onder het gezag van de politieke gezagdragers²².

Het is aldus essentieel vereist dat het gaat om personen die in een verhouding van ondergeschiktheid hun opdracht uitoefenen om te kunnen spreken van "personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen"²³.

19 A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *R.W.* 2003-04, p. 162, nr. 4, vn. 10.

20 Memorie van Toelichting, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, 1736/001, 18.

21 Memorie van Toelichting, *Parl. St.* Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 18. Zie ook: I. CLAEYS, "De aansprakelijkheid van de overheid voor haar ambtenaren", in X., *De nieuwe wet op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren*, Gent, Gandaius, Permanente Vorming, 2003, 11.

22 Een typisch voorbeeld is de gemeentesecretaris, van wie in artikel 26 bis, § 2, Nieuwe Gemeentewet wordt bepaald dat hij/zij onder het gezag van het college van burgemeester en schepenen de gemeentelijke diensten leidt en coördineert. Zie ook: D. DÉOM, "La responsabilité civile des fonctionnaires: une page se tourne", *Rev. Dr. Comm.* 2003, 23; B. DUBUISSON, "Les immunités en matière de responsabilité civile ou le déclin de la responsabilité individuelle", in X., *Buitencontractuele aansprakelijkheid*, Verslagboek van studiedag van 30 september 2003, p. 12, nr. 16.

23 Hier worden aldus niet bedoeld: de zelfstandige vertegenwoordigers van openbare rechtspersonen, zoals de politieke gezagdragers (o.m. de ministers, de staatssecretarissen, de provinciegouverneurs, de leden van de Bestendige Deputatie, de burgemeesters, de schepenen, de provincieraads- en gemeenteraadsleden), de leden van het Arbitragehof, het Rekenhof, de Raad van State en de leden van de Rechterlijke Macht. De aansprakelijkheid van deze laatsten blijft onderworpen aan het gemeen recht of aan bijzondere op hen van toepassing zijnde aansprakelijkheidsregimes. Zie ook: S. COVEMAEKER, "De nieuwe wet van 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare

Artikel 6 van de Wet van 10 februari 2003 heeft het toepassingsgebied van deze wet nog uitgebreid tot de personeelsleden van het vrij onderwijs die niet onderworpen zijn aan de Arbeidsovereenkomstenwet. De invoeging van art. 6 is met veel kritiek gepaard gegaan.²⁴ Het is dan ook een compleet overbodige wetsbepaling. Volgens de rechtspraak van het Hof van Cassatie is de rechtsverhouding tussen de instellingen en de personeelsleden van het gesubsidieerd vrij onderwijs van contractuele aard. Daarenboven zijn er zowel decreten van de Vlaamse als de Franse Gemeenschap waarbij de gesubsidieerde personeelsleden van het vrij onderwijs worden onderworpen aan een aansprakelijkheidsstelsel dat inhoudelijk volledig overeenstemt met art. 18 Arbeidsovereenkomstenwet.²⁵

§ 3. Schade veroorzaakt door personeelsleden "bij de uitoefening van hun dienst"

Zowel de persoonlijke aansprakelijkheid van statutaire personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen t.o.v. die rechtspersonen en t.o.v. derden, als de aansprakelijkheid van die rechtspersonen voor de schade aan derden veroorzaakt door de fout van die personeelsleden gelden enkel voor de schade die deze personeelsleden veroorzaken "bij de uitoefening van hun dienst"²⁶.

De identieke omschrijving van de band tussen het schadegeval en de werkzaamheden van het personeelslid van de openbare rechtspersoon in de beide hypothesen zorgt ervoor dat de derde benadeelde een vordering kan instellen tegen de openbare rechtspersoon in de gevallen waarin het personeelslid niet persoonlijk aansprakelijk kan worden gesteld omdat het slechts een lichte fout heeft begaan.²⁷

rechtspersonen", *T.B.B.R.* 2003, p. 481, nr. 10; B. DUBUISSON, "Les immunités en matière de responsabilité civile ou le déclin de la responsabilité individuelle", in X., *Buitencontractuele aansprakelijkheid*, Verslagboek van studiedag van 30 september 2003, p. 12-13, nr. 16.

24 Zie o.m.: advies Raad van State, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 36.

25 Cass. 11 juni 2001, *Limb. Rechtsl.* 2001, 140; B. DUBUISSON, "Les immunités en matière de responsabilité civile ou le déclin de la responsabilité individuelle", in X., *Buitencontractuele aansprakelijkheid*, Verslagboek van studiedag van 30 september 2003, p. 14, nr. 18; A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *R.W.* 2003-04, p. 168, nr. 16; A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de persoonlijke aansprakelijkheid van personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", in X., *De nieuwe wet op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren*, Gent, Gandaius, Permanente Vorming, 2003, 5.

26 Artikel 2 en 3 van de Wet van 10 februari 2003.

27 Memorie van Toelichting, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 16-17; zie ook: I. CLAEYS, "De aansprakelijkheid van de overheid voor haar ambtenaren", in X., *De nieuwe op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren*, Gent, Gandaius, Permanente Vorming, 2003, 7; S. COVEMAEKER, "De nieuwe wet van 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *T.B.B.R.* 2003, p. 482, nr. 12; D. DÉOM, "La responsa-

Er kan worden van uitgegaan dat aan de uitdrukking "bij de uitoefening van hun dienst" in de wet van 10 februari 2003 dezelfde betekenis mag worden toegeschreven als aan de woorden "in de bediening waartoe zij hen gebezigd hebben" in art. 1384 lid 3 B.W. en met de betekenis ervan eventueel mee zal evolueren.²⁸ De gekozen formulering "bij de uitoefening van hun dienst" benadrukt trouwens eens te meer het ondergeschikte karakter van de personeelsleden op wie de wet van toepassing is.²⁹

§ 4. De burgerrechtelijke aansprakelijkheid

De in de Wet van 10 februari 2003 opgenomen aansprakelijkheidsregeling van en voor statutaire personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen heeft slechts betrekking op de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van die personeelsleden en niet op hun strafrechtelijke verantwoordelijkheid.³⁰

De gemeenrechtelijke regels van het strafrecht blijven gelden voor de beoordeling van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van die personeelsleden.

Deze beperking van het toepassingsgebied van de Wet van 10 februari 2003 is vooral van belang voor die gevallen waarin bijzondere wettelijke of decretaale bepalingen degenen die krachtens artikel 1384 B.W. burgerrechtelijk aansprakelijk zijn, de werkgever of de vennootschap burgerrechtelijk aansprakelijk stellen voor de geldboete waartoe hun aangestelde werd veroordeeld wegens een misdrijf begaan in de uitoefening van de functie³¹.

Doorgaans wordt aangenomen dat de werkgever of de vennootschap die de geldboete heeft betaald waartoe zijn aangestelde werd veroordeeld, op grond van artikel 1251, 3°, B.W. tegen de aangestelde een regresrecht heeft om terugbetaling te krijgen van die geldsom. De regresvordering is niet onderworpen aan de aansprakelijkheidsbeperkende voorwaarde (vereiste van opzettelijke fout, zware fout of gewoonlijk voorkomende lichte fout) van artikel 2 van de Wet van 10 februari 2003, precies omdat de door de werkgever teruggevoerde geldsom betrekking heeft op de strafrechtelijke verantwoordelijkheid

bilité civile des fonctionnaires: une page se tourne", *Rev. Dr. Comm.* 2003, 14; vgl. B. DUBUISSON, "La loi du 10 février 2003 relative à la responsabilité civile des personnes publiques et de leurs agents", *J.T.* 2003, p. 508-509, nr. 10.

28 Memorie van Toelichting, *Parl. St. Kamer*, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 23. Zie ook: I. CLAEYS, "De aansprakelijkheid van de overheid voor haar ambtenaren", in X., *De nieuwe wet op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren*, Gent, Gandaius, Permanente Vorming, 2003, 15; B. DUBUISSON, "Les immunités en matière de responsabilité civile ou le déclin de la responsabilité individuelle", in X., *Buiten-contractuele aansprakelijkheid*, Verslagboek van studiedag van 30 september 2003, p. 15, nr. 21.

29 H. BOCKEN, "De aansprakelijkheid van en voor het overheidspersoneel", *N.J.W.* 2003, p. 331, nr. 7.

30 D. DÉOM, "La responsabilité civile des fonctionnaires: une page se tourne", *Rev. Dr. Comm.* 2003, 12.

31 Vb. artikel 67 Wegverkeerswet, artikel 40 Vlaams Milieuvergunningsdecreet,...

van zijn aangestelde en geen verband houdt met diens burgerrechtelijke aansprakelijkheid.³²

Tenslotte doet de aansprakelijkheidsregeling van de Wet van 10 februari 2003 evenmin afbreuk aan de disciplinaire aansprakelijkheid van het overheidspersoneel. Ook al brengt een toevallige lichte fout geen persoonlijke burgerrechtelijke aansprakelijkheid met zich mee, toch blijft het een fout die aanleiding kan geven tot een gepaste disciplinaire sanctie.³³

II. De persoonlijke burgerrechtelijke aansprakelijkheid van statutaire personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen

Artikel 2 van de Wet van 10 februari 2003 bepaalt dat 'ingeval statutaire personeelsleden bij de uitoefening van hun dienst schade berokkenen aan de openbare rechtspersoon of aan derden, zij enkel aansprakelijk zijn voor hun bedrog en hun zware schuld. Voor lichte schuld zijn zij enkel aansprakelijk als die bij hen eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomt.'

De wetgever had de bedoeling met deze bepaling een einde te maken aan de ongelijkheid, ten nadele van statutaire personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen, in vergelijking met de werknemers met een contractuele rechtspositie in de privé- en de overheidssector, op het vlak van hun persoonlijke burgerrechtelijke aansprakelijkheid, zowel tegenover de hun tewerkstellende rechtspersoon en derden, als wanneer de hun tewerkstellende rechtspersoon tegen hen een regresvordering instelt.

Voortaan zal het statutaire personeelslid in dienst van een openbare rechtspersoon in die rechtsverhoudingen niet meer aansprakelijk kunnen gesteld worden voor de schade bij de uitoefening van de dienst veroorzaakt door zijn toevallige lichte fout.³⁴

³² J.-L. FAGNART, "La responsabilité dans la relation de travail", in *Le contrat de travail dix ans après la loi du 3 juillet 1978*, Brussel, Story-Scientia, 1989, p. 170, nr. 13; A. VAN OEVELEN, "De civielrechtelijke aansprakelijkheid van de werknemer en van de werkgever voor de onrechtmatige daden van de werknemer in het raam van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst", *R.W.* 1987-1988, p. 1172, nr. 7; A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de persoonlijke aansprakelijkheid van personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", in X., *De nieuwe wet op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren*, Gent, Gandaius, Permanente Vorming, 2003, 6.

³³ I. CLAEYS, "De aansprakelijkheid van de overheid voor haar ambtenaren", in X., *De nieuwe wet op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren*, Gent, Gandaius, Permanente Vorming, 2003, 8; D. DÉOM, "La responsabilité civile des fonctionnaires: une page se tourne", *Rev. Dr. Comm.* 2003, 12.

³⁴ Memorie van Toelichting, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 19-20.

Bij de omschrijving van de aansprakelijkheidsbeperkende norm van artikel 2 van de Wet van 10 februari 2003 heeft de wetgever identiek dezelfde bewoordingen gebruikt als in artikel 18 Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978. Het was immers de uitdrukkelijke bedoeling van de wetgever om de persoonlijke aansprakelijkheid van de beoogde statutaire personeelsleden op dezelfde wijze te regelen als die van de werknemers. Statutaire personeelsleden genieten voortaan inderdaad van dezelfde beperking van aansprakelijkheid als contractuele personeelsleden. Tot een algemene eenmaking van de regels inzake de persoonlijke aansprakelijkheid van het overheidspersoneel is het evenwel niet gekomen. Art. 8 van de Wet van 10 februari 2003 bepaalt immers expliciet dat de wet geen afbreuk doet aan de toepassing van andere wetten of decreten die in deze wet behandelde materies regelen voor bepaalde categorieën personeelsleden van openbare besturen (bv. bijzondere regelingen voor loodsen, politie, militairen, onderwijzend personeel). Met uitzondering van deze voor de loodsen, respecteren deze regelingen echter allen artikel 18 Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978, zodat het belang van art. 8 van de Wet van 10 februari 2003 niet mag overschat worden.³⁵ Dit alles heeft tot gevolg dat de rechtspraak en rechtsleer betreffende artikel 18 Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978 richtinggevend zal zijn bij de beoordeling van de persoonlijke burgerrechtelijke aansprakelijkheid van het overheidspersoneel.³⁶

Overeenkomstig artikel 2 van de Wet van 10 februari 2003 moet aan drie voorwaarden voldaan worden om de aansprakelijkheid van een statutair personeelslid in dienst van een openbare rechtspersoon te kunnen weerhouden tegenover de hem tewerkstellende rechtspersoon of tegenover derden: (1) het personeelslid moet een gekwalificeerde fout hebben begaan, namelijk een opzettelijke fout, een zware fout of een gewoonlijk voorkomende lichte fout; (2) de gekwalificeerde fout moet begaan zijn bij de uitoefening van de dienst; (3) de gekwalificeerde fout moet schade hebben veroorzaakt aan de openbare rechtspersoon in wiens dienst het personeelslid is tewerkgesteld of aan derden.

a) De gekwalificeerde fout kan in de eerste plaats een opzettelijke fout zijn.³⁷ Over de betekenis van het begrip "opzettelijke fout" bestaat er in het Belgisch recht geen volledige eensgezindheid.

Overwegend wordt het begrip "opzettelijke fout" omschreven als de fout die door de dader ervan werd begaan met het oogmerk om een ander schade te berokkenen.³⁸

³⁵ Zie ook: H. BOCKEN, "De aansprakelijkheid van en voor het overheidspersoneel", *N.J.W.* 2003, p. 333, nr. 11; A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *R.W.* 2003-04, p. 177, nr. 35.

³⁶ Memorie van Toelichting, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 20.

³⁷ D. DÉOM, "La responsabilité civile des fonctionnaires: une page se tourne", *Rev. Dr. Comm.* 2003, 10.

³⁸ Zie b.v.: R.O. DALCQ, "Traité de la responsabilité civile", I, "Les causes de responsabilité", in *Les Nouvelles, Droit civil*, V-1, Brussel, Larcier, 1967, p. 173, nr. 284; R. HAYOT DE TERMICOURT, "Bedrog en grove schuld op het stuk van niet-nakoming van contracten", *R.W.* 1957-58, 72; A. VAN OEVELEN, "De civielrechtelijke aansprakelijkheid van de overheid", *R.W.* 1997-98, 10.

Andere auteurs opteren voor de omschrijving als de bewuste, gewilde miskenning van een verplichting waartoe men gehouden is, hetzij op grond van een contractuele verbintenis die men heeft aangegaan, hetzij, op het buitencontractuele vlak, krachtens een wettelijke of reglementaire norm die een welbepaald gebod of verbod oplegt of krachtens de algemene zorgvuldigheidsnorm. Volgens deze stelling is het voldoende dat de miskenning van zo'n verplichting bewust, wetens en willens werd begaan, om van een opzettelijke fout te kunnen spreken.³⁹

Deze laatste interpretatie dient geprefereerd te worden, niet alleen wegens de overeenstemmende betekenis van het begrip "algemeen opzet" in het strafrecht, maar tevens en voornamelijk omdat het in het aansprakelijkheidsrecht het veroorzaken van schade niet noodzakelijk foutief is.⁴⁰

Welke van deze stellingen ook wordt bijgetreden, voor de benadeelde ligt het steeds moeilijk om een opzettelijke fout te bewijzen, omdat steeds een intentioneel element zal moeten worden aangetoond.

b) Verder kan de door artikel 2 van de Wet van 10 februari 2003 vereiste gekwalificeerde fout ook een "zware fout" zijn.⁴¹ De zware fout kan in principe van de opzettelijke fout onderscheiden worden doordat het element "opzet" ontbreekt.⁴² Niettemin is de scheidingslijn tussen beide begrippen in de prak-

lijke aansprakelijkheid van de werknemer en van de werkgever voor de onrechtmatige daden van de werknemer in het raam van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst", *R.W.* 1987-88, 1175.

39 H. DE PAGE, *Traité élémentaire de droit civil belge*, II, Brussel, Bruylant, 1964, p. 584-585, nr. 590-591 bis; B. DUBUISSON, "Les immunités en matière de responsabilité civile ou le déclin de la responsabilité individuelle", in X., *Buitencontractuele aansprakelijkheid*, Verslagboek van studiedag van 30 september 2003, p. 20-21, nr. 27; A. VAN OEVELEN, "De civielrechtelijke aansprakelijkheid van de werknemer en van de werkgever voor de onrechtmatige daden van de werknemer in het raam van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst", *R.W.* 1987-88, 1175; zie en vgl. Cass. 16 februari 1987, *R.W.* 1986-87, 2577, concl. H. LENAERTS

40 A. VAN OEVELEN, "De civielrechtelijke aansprakelijkheid van de werknemer en van de werkgever voor de onrechtmatige daden van de werknemer in het raam van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst", *R.W.* 1987-88, 1176.

41 Voor een bespreking van het begrip "zware fout", zie: J. VELAERS, "Het begrip 'zware fout' in het aansprakelijkheidsrecht en in het verzekeringsrecht", *Jura Falc.* 1980-81, 61-69; A. VAN OEVELEN, "De civielrechtelijke aansprakelijkheid van de werknemer en van de werkgever voor de onrechtmatige daden van de werknemer in het raam van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst", *R.W.* 1987-88, 1176. Zie ook: B. DUBUISSON, "Les immunités en matière de responsabilité civile ou le déclin de la responsabilité individuelle", in X., *Buitencontractuele aansprakelijkheid*, Verslagboek van studiedag van 30 september 2003, p. 21-22. Deze auteur pleit voor een autonome betekenis van het begrip 'zware fout' in het kader van de wet van 10 februari 2003.

42 B. DUBUISSON, "Les immunités en matière de responsabilité civile ou le déclin de la responsabilité individuelle", in X., *Buitencontractuele aansprakelijkheid*, Verslagboek van studiedag van 30 september 2003, p. 21, nr. 8 en de verwijzingen naar rechtspraak aldaar; A. VAN OEVELEN, "De civielrechtelijke aansprakelijkheid van de werknemer en van de werkgever voor de onrechtmatige daden van de

tijk niet altijd even scherp, omdat een zware fout zo ernstig kan zijn dat men dient aan te nemen dat er wel een intentioneel element voorhanden is. In vergelijking met de gewone, lichte fout gaat het om een gradueel verschil: de zware fout moet 'erger', 'zwaarder' zijn dan de gewone fout. De waarschijnlijkheid van de schade – met name of de dader zich ervan bewust was of behoorde te zijn dat zijn foutieve handeling schade zou berokkenen - vormt daarbij een belangrijke beoordelingsfactor.⁴³ Het gaat om een onvergefelijke lichtzinnigheid.

c) Tenslotte beantwoordt ook "een gewoonlijk voorkomende lichte fout" aan de door artikel 2 van de Wet van 10 februari 2003 vereiste gekwalificeerde fout. Een gewoonlijk voorkomende lichte fout wordt doorgaans omschreven als een lichte fout die zich bij herhaling voordoet, zonder dat iedere fout, op zichzelf beschouwd, de aansprakelijkheid van de werknemer of het statutaire overheidspersoneel zou kunnen teweegbrengen.⁴⁴

De wet verdient een "autonome" interpretatie, onderscheiden van het strafrecht en verzekeringsrecht. Maar deze begrippen zijn reeds meer dan 25 jaar gekend in het arbeidsrecht. Er is geen objectieve aanleiding noch reden om aan deze begrippen een bijzondere interpretatie te geven in het kader van de wet van 10 februari 2003.⁴⁵ Wel kan erop gewezen worden dat artikel 18 Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978 nooit een dergelijk omvangrijk toepassingsgebied had voorzien en de samenlezing met artikel 1384, lid 3 B.W. niet onder ogen was genomen.

III. De aansprakelijkheid van openbare rechtspersonen voor schade door hun personeelsleden aan derden berokkend

In artikel 3 van de Wet van 10 februari 2003 wordt bepaald dat "openbare rechtspersonen aansprakelijk zijn voor de schade die hun personeelsleden aan derden berokkenen bij de uitoefening van hun dienst, op de wijze waarop aanstellers aansprakelijk zijn voor de schade aangericht door hun aangestelden, en

werknemer in het raam van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst", *R.W.* 1987-88, 1177;

43 J. RONSE, "La responsabilité facultative des administrateurs et gérants en cas de faillite avec insuffisance d'actif", *R.P.S.* 1979, 300-301; A. VAN OEVELEN, "De civielrechtelijke aansprakelijkheid van de werknemer en van de werkgever voor de onrechtmatige daden van de werknemer in het raam van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst", *R.W.* 1987-88, 1177.

44 A. VAN OEVELEN, "De civielrechtelijke aansprakelijkheid van de werknemer en van de werkgever voor de onrechtmatige daden van de werknemer in het raam van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst", *R.W.* 1987-88, 1179.

45 De voorbereidende werken verwijzen trouwens uitdrukkelijk naar art. 18 Arbeidsovereenkomstenwet. Zie ook: B. DUBUISSON, "La loi du 10 février 23003 relative à la responsabilité civile des personnes publiques et de leurs agents", *J.T.* 2003, p. 10, nr. 13.

dit ook wanneer de toestand van deze personeelsleden statutair geregeld is of zij gehandeld hebben in de uitoefening van de openbare macht."

Door deze bepaling worden openbare rechtspersonen voor de schade door de fout van hun ondergeschikte personeelsleden aan derden veroorzaakt bij de uitoefening van hun dienst op dezelfde wijze aansprakelijk gesteld als aanstellers voor de schade door de fout van hun aangestelden aan derden toegebracht in de bediening waartoe zij hen hebben gebezigd⁴⁶.

Met artikel 3 van de Wet van 10 februari 2003 herstelt de wetgever de ongelijke behandeling van openbare rechtspersonen op het vlak van hun aansprakelijkheid voor de onrechtmatige daden van hun statutaire personeelsleden, die meestal organen van die rechtspersonen zijn, vergeleken met de aansprakelijkheid van openbare rechtspersonen en privé-aanstellers voor de onrechtmatige daden van hun "contractuele" personeelsleden. Vooral voor de band die moet bestaan tussen de door het personeelslid begane onrechtmatige daad en de door hem uitgeoefende functie, om die onrechtmatige daad te kunnen toerekenen aan die openbare rechtspersoon respectievelijk privé-aansteller, bestonden onverantwoorde verschillen.⁴⁷

Voortaan zal de onrechtmatige daad begaan door een personeelslid, in dienst van een openbare rechtspersoon, waardoor aan een derde schade wordt berokkend, de aansprakelijkheid van die openbare rechtspersoon teweegbrengen als die onrechtmatige daad tijdens de duur van de dienst werd begaan en in verband daarmee staat, al was het onrechtstreeks en occasioneel, behoudens wanneer het gaat om misbruik van functie.⁴⁸ Het onweerlegbaar vermoeden van aansprakelijkheid van de aansteller zal dus op de openbare rechtspersoon rusten als aan de toepassingsvoorwaarden van art. 1384, lid 3 B.W. voldaan is.⁴⁹ Door de orgaantheorie niet langer van toepassing te verklaren op de aansprakelijkheid van openbare rechtspersonen, voor de schade door hun ondergeschikte personeelsleden veroorzaakt aan derden⁵⁰, worden de klassieke regels funda-

⁴⁶ Artikel 1384, derde lid, B.W.

⁴⁷ Memorie van Toelichting, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 23; B. DUBUISSON, "La loi du 10 février 2003 relative à la responsabilité civile des personnes publiques et de leurs agents", *J.T.* 2003, p. 510, nr. 16.

⁴⁸ Memorie van Toelichting, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, p. 23: "tijdens en naar aanleiding van hun dienst"

⁴⁹ De drie toepassingsvoorwaarden van art. 1384 lid 3 B.W. kunnen als volgt worden samengevat: (1) er moet een band van aanstelling of ondergeschiktheid zijn, (2) de aangestelde moet zelf een fout, althans een onrechtmatige daad gepleegd hebben of zelf kwalitatief aansprakelijk gesteld worden en (3) de fout van de aangestelde moet hebben plaatsgevonden tijdens de bediening waarvoor hij werd aangesteld en in verband ermee. Voor een meer uitgebreide bespreking, zie: S. COVEMAEKER, "De nieuwe wet van 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *T.B.B.R.* 2003, p. 483, nr. 13.

⁵⁰ I. CLAEYS, "De aansprakelijkheid van de overheid voor haar ambtenaren", in X., *De nieuwe wet op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren*, Gent, Gandaius, Permanente Vorming, 2003, 15; D. DÉOM, "La responsabilité civile des fonctionnaires: une page se tourne", *Rev. Dr. Comm.* 2003, 16; B. DUBUISSON, "Les immu-

menteel gewijzigd. De voorwaarden, beschreven in art. 1384 lid 3 B.W., waaronder de benadeelde zich tegen de rechtspersoon zelf kan richten, zullen voortaan gelden ten aanzien van alle personeelsleden, ongeacht of zij deel hebben aan de uitoefening van de openbare macht of niet, ongeacht of zij statutair of contractueel zijn aangesteld.⁵¹ Volledigheidshalve dient er wel op gewezen te worden dat art. 8 van de Wet van 10 februari 2003 ook hier een algehele eenmaking van de aansprakelijkheidsregeling in de weg staat. De bijzondere regeling voor politie en militairen blijft dus van kracht. Dit is echter van weinig belang nu ook in deze bijzondere regeling toepassing wordt gemaakt van de aansprakelijkheid van aanstellers.⁵²

De orgaantheorie blijft echter wel nog van toepassing voor de aansprakelijkheid van openbare rechtspersonen voor de schade veroorzaakt door fouten begaan door niet-ondergeschikte personen die overheidsfuncties uitoefenen. Dit is onder meer het geval voor de ministers, de provinciegouverneurs, de bestendig afgevaardigden, de burgemeesters, de schepenen, de bestuurders van overheidsbedrijven, en de magistraten in hun rechtssprekende functie.⁵³

Het begrip "orgaan" herverovert hierdoor onbetwistbaar zijn oorspronkelijke betekenis zoals in het private rechtspersonenrecht⁵⁴, namelijk 'de fysieke persoon die krachtens de wet of de statuten de zelfstandige bevoegdheid heeft om de rechtspersoon te vertegenwoordigen op een zodanige wijze dat zijn beslissingen of handelingen rechtens gelden als de beslissingen of handelingen van de rechtspersonen zelf'.⁵⁵

nités en matière de responsabilité civile ou le déclin de la responsabilité individuelle", in X., *Buitencontractuele aansprakelijkheid*, Verslagboek van studiedag van 30 september 2003, p. 26-27, nr. 35; A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *R.W.* 2003-04, p. 176, nr. 32.

51 H. BOCKEN, "De aansprakelijkheid van en voor het overheidspersoneel", *N.J.W.* 2003, p. 335, nr. 20.

52 H. BOCKEN, "De aansprakelijkheid van en voor het overheidspersoneel", *N.J.W.* 2003, p. 335, nr. 21.

53 Memorie van Toelichting, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 23; S. COVEMAEKER, "De nieuwe wet van 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *T.B.B.R.* 2003, p. 483, nr. 13; B. DUBUISSON, "La loi du 10 février 2003 relative à la responsabilité civile des personnes publiques et de leurs agents", *J.T.* 2003, p. 510-511, nr. 16.

54 De Wet van 10 februari 2003 heeft derhalve tot gevolg dat het begrip "orgaan" eenzelfde draagwijdte krijgt zowel bij openbare als bij private rechtspersonen. Zie: Memorie van Toelichting, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 23. Zie ook: H. BOCKEN, "De aansprakelijkheid van en voor het overheidspersoneel", *N.J.W.* 2003, p. 334, nr. 16; B. DUBUISSON, "La loi du 10 février 2003 relative à la responsabilité civile des personnes publiques et de leurs agents", *J.T.* 2003, p. 511, nr. 17.

55 Omtrent de beschrijving van een 'orgaan', zie o.m.: F. GLANSDORFF, "Réflexions sur la théorie de l'organe", in X., *La responsabilité des pouvoirs publics. Actes du colloque interuniversitaire organisée le 4 et 15 mars 1991 par la faculté de Droit*

IV. Gedwongen of vrijwillige tussenkomst van de openbare rechtspersoon in het geding

Artikel 4 van de Wet van 10 februari 2003 bepaalt dat "de personeelsleden tegen wie voor de burgerlijke rechter of de strafrechter een vordering tot schade-loosstelling wordt ingesteld naar aanleiding van schade die zij bij de uitoefening van hun dienst aan derden hebben berokkend, de openbare rechtspersoon hiervan in kennis moet stellen; zij kunnen de rechtspersoon gedwongen in het geding laten tussenkomen; deze kan ook vrijwillig tussenkomen."

Uit de Memorie van Toelichting blijkt dat dit een deontologische plicht is, die rust op de schouders van alle personeelsleden in dienst van een openbare rechtspersoon. Niet-naleving van deze verplichting leidt evenwel niet tot het verlies van het recht van de personeelsleden om de openbare rechtspersoon in het geding te betrekken.⁵⁶

Artikel 4 van de Wet voorziet dat het personeelslid, dat als beklaagde voor de strafrechter wordt gedaagd, de openbare rechtspersoon in het geding kan betrekken, tenzij deze vrijwillig tussenkomt.⁵⁷ Op die manier wordt een procedurele ongelijkheid tussen aangestelden en organen van de overheid weggewerkt, aangezien deze mogelijkheid vroeger niet voorzien was voor organen.⁵⁸

Voor de invoering van deze bepaling heeft de wetgever zich laten leiden door het voorbeeld van artikel 50 van de Wet op het politieambt en artikel 94 van de Wet inzake rechtstoestanden van het militair personeel.⁵⁹

de l'Université de Louvain et la faculté de Droit de l'Université libre de Bruxelles, Brussel, Bruylant, 1991, 533, 61-86. P. HENRY, "La responsabilité des organes: le début de la fin?", *J.L.M.B.* 1997, 269; H. VANDENBERGHE, M. VAN QUICKENBORNE, L. WYNANT en M. DEBAENE, "Overzicht van rechtspraak (1994-1999) Aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad", *T.P.R.* 2000, p. 1840, nr. 127; H. VANDENBERGHE, "Overheidsaansprakelijkheid. Aansprakelijkheid van de Uitvoerende Macht", in H. VANDENBERGHE, *Overheidsaansprakelijkheid*, Verslagboek studiedag van 24 mei 2002, p. 46, nr. 16.

⁵⁶ Memorie van Toelichting, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 25.

⁵⁷ S. COVEMAEKER, "De nieuwe wet van 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *T.B.B.R.* 2003, p. 483, nr. 14.

⁵⁸ D. DÉOM, "La responsabilité civile des fonctionnaires: une page se tourne", *Rev. Dr. Comm.* 2003, p. 20; B. DUBUISSON, "La loi du 10 février 2003 relative à la responsabilité civile des personnes publiques et de leurs agents", *J.T.* 2003, p. 511, nr. 18; B. DUBUISSON, "Les immunités en matière de responsabilité civile ou le déclin de la responsabilité individuelle", in X., *Buitencontractuele aansprakelijkheid*, Verslagboek van studiedag van 30 september 2003, p. 30, nr. 40.

⁵⁹ H. BOCKEN, "De aansprakelijkheid van en voor het overheidspersoneel", *N.J.W.* 2003, p. 335, nr. 22; S. COVEMAEKER, "De nieuwe wet van 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *T.B.B.R.* 2003, p. 483-484, nr. 14; B. DUBUISSON, "Les immunités en matière de responsabilité civile ou le déclin de la responsabilité individuel-

De achterliggende bedoeling van art. 4 van de Wet van 10 februari 2003 is de uitspraak over de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van een personeelslid in dienst van een openbare rechtspersoon voor de schade berokkend aan derden bij de uitoefening van de dienst, tegenwerpelijk te maken aan de openbare rechtspersoon, die hem te werk stelt. Dit kan zijn belang hebben indien de openbare rechtspersoon mede aansprakelijk wordt gesteld en tegen het personeelslid een regresvordering wenst in te stellen.⁶⁰

V. Verplicht aanbod tot minnelijke schikking

Artikel 5 van de Wet van 10 februari 2003 stelt dat " de vordering tot schade-loosstelling of de regresvordering ingesteld door openbare rechtspersonen tegen hun personeelsleden slechts in rechte ontvankelijk is, indien zij wordt voorafgegaan door een aanbod tot minnelijke schikking aan de verweerder."

De inhoud van dit artikel is eveneens geïnspireerd op de Wet op het politieambt en de Wet inzake rechtstoestanden van het militair personeel.⁶¹ Niettegenstaande het de bedoeling was een volledig gelijke behandeling met politieambtenaren en militairen in te voeren, werd toch geopteerd voor de terminologie 'aanbod tot minnelijke schikking' in plaats van 'aanbod tot dading'.⁶²

De achterliggende bedoeling van deze bepaling is 'zoveel mogelijk de tussenkomst van de reeds overbevraagde rechter te vermijden en de geschillen in der minne op te lossen'.⁶³

De verplichting van aanbod tot minnelijke schikking door de openbare rechtspersonen is voorgeschreven op straffe van onontvankelijkheid van de latere rechtsvordering. Teneinde mogelijke bewijsproblemen te voorkomen, is het de

le", in X., *Buitencontractuele aansprakelijkheid*, Verslagboek van studiedag van 30 september 2003, p. 30, nr. 40.

60 Memorie van Toelichting, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 25; H. BOCKEN, "De aansprakelijkheid van en voor het overheidspersoneel", *N.J.W.* 2003, p. 335, nr. 22; A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *R.W.* 2003-04, p. 172, nr. 25.

61 Art. 49 Wet op het politieambt en art. 93 Wet inzake rechtstoestanden van het militair personeel.

62 *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/002: de wederzijdse toegevingen, het essentieel kenmerk van een dading, bleken de struikelsteen te vormen voor het invoeren van dit begrip. Het doen van toegevingen door openbare rechtspersonen werd immers niet steeds mogelijk noch wenselijk en verantwoord geacht. Zie ook: H. BOCKEN, "De aansprakelijkheid van en voor het overheidspersoneel", *N.J.W.* 2003, p. 333, nr. 12; D. DÉOM, "La responsabilité civile des fonctionnaires: une page se tourne", *Rev. Dr. Comm.* 2003, 20; B. DUBUISSON, "La loi du 10 février 2003 relative à la responsabilité civile des personnes publiques et de leurs agents", *J.T.* 2003, p. 511, nr. 19.

63 *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, 25; S. COVEMAEKER, "De nieuwe wet van 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *T.B.B.R.* 2003, p. 484, nr. 15.

openbare rechtspersonen derhalve aan te raden dergelijk aanbod minstens schriftelijk te doen en bij voorkeur bij aangetekend schrijven tegen ontvangstbewijs.⁶⁴

Verder voorziet artikel 5 van de Wet van 10 februari 2003 nog dat "openbare rechtspersonen kunnen beslissen dat de schade slechts gedeeltelijk moet worden vergoed."⁶⁵

In de Memorie van Toelichting benadrukt de wetgever dat aan een dergelijke beslissing een zorgvuldige evaluatie en afweging van alle concrete omstandigheden van het schadegeval ten grondslag moet liggen en dat de overheid haar beslissing noodzakelijk moet motiveren en waken over een gelijke behandeling van gelijke gevallen.⁶⁶

De Wet van 10 februari 2003 specificeert wel niet of openbare rechtspersonen in bepaalde hypothesen eenvoudigweg zouden kunnen verzaken aan de uitoefening van hun verhaalsrecht.⁶⁷

VI. Aansprakelijkheid van de personeelsleden van het vrij onderwijs

Volledigheidshalve dient erop gewezen te worden dat art. 6 van de Wet van 10 februari 2003 nog uitdrukkelijk bepaalt dat 'deze wet van toepassing is op de personeelsleden van het vrij onderwijs die niet onderworpen zijn aan de Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten.'

De bedoeling van de wetgever om een maximale rechtszekerheid te bieden ten spijt, weze herhaald dat, nu er niet langer discussie bestaat over de rechtspositie van het personeel in het gesubsidieerd vrij onderwijs, deze bepaling volstrekt nutteloos en overbodig is.⁶⁸

Meer zelfs, in plaats van vereenvoudiging en duidelijkheid te bewerkstelligen, dreigt deze nieuwe wetsbepaling tot verwarring te kunnen aanleiding geven,

⁶⁴ A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *R.W.* 2003-04, p. 173, nr. 27.

⁶⁵ Voor een commentaar op deze bepaling, zie: D. DÉOM, "La responsabilité civile des fonctionnaires: une page se tourne", *Rev. Dr. Comm.* 200314-16.

⁶⁶ Memorie van Toelichting, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 26.

⁶⁷ Zie o.m.: B. DUBUISSON, "Les immunités en matière de responsabilité civile ou le déclin de la responsabilité individuelle", in X., *Buitencontractuele aansprakelijkheid*, Verslagboek van studiedag van 30 september 2003, p. 31, nr. 42; D. DÉOM, "La responsabilité civile des fonctionnaires: une page se tourne", *Rev. Dr. Comm.* 2003, p. 15. Deze auteurs bepleiten deze mogelijkheid in uitzonderlijke gevallen.

⁶⁸ Cf. *supra*. Voor een uitgebreide bespreking van de aansprakelijkheid van personeelsleden van het onderwijs, zie: H. VANDENBERGHE, "Overheidsaansprakelijkheid. Aansprakelijkheid van de Uitvoerende Macht", in H. VANDENBERGHE, *Overheidsaansprakelijkheid*, Verslagboek studiedag van 24 mei 2002, p. 56-59, nr. 19.

zeker nu er bij de voorbereidende werkzaamheden geen enkele link werd gelegd met de bestaande specifieke regelingen in de Vlaamse en Franse Gemeenschap voor het personeel van het gesubsidieerd vrij onderwijs⁶⁹.

VII. Inhouding van schadevergoeding op loon van aansprakelijk personeelslid

Luidens artikel 7 van de Wet van 10 februari 2003 wordt artikel 23,3° van de Wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers vervangen als volgt: "de vergoedingen en schadeloosstellingen, verschuldigd ter uitvoering van artikel 18 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, en van artikel 24 van de wet van 1 april 1936 op de arbeidsovereenkomst wegens dienst op binnenschepen en van art. 5 van de wet van 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen".⁷⁰

Het is de duidelijke bedoeling van de wetgever om een gelijke behandeling van personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen te bereiken, vergeleken met werknemers in de privé-sector wat de mogelijkheid tot looninhouding betreft wegens een verschuldigde schadevergoeding.⁷¹

VIII. Voorrang van specifieke wettelijke of decretale regelen betreffende de aansprakelijkheid van en voor bijzondere categorieën personeelsleden van openbare rechtspersonen

Overeenkomstig artikel 8 van de Wet van 10 februari 2003 doet deze wet geen afbreuk aan de toepassing van andere wetten of decreten die in deze wet behandelde materies regelen voor bepaalde categorieën personeelsleden van

⁶⁹ Zie art. 17 bis van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en van de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding, ingevoegd bij art. X.40 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs XIII – Mozaïek, *B.S.* 27 november 2001, eerste uitgave. Art. 6 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 27 juli 1992 fixant le statut des membres du personnel subventionnés de l'enseignement libre subventionné, *B.S.* 17 februari 1993.

⁷⁰ Voor een uitgebreide bespreking van dit nieuwe artikel, zie: A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *R.W.* 2003-04, p. 174-175, nr. 29-30.

⁷¹ Memorie van Toelichting, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 35; zie ook: S. COVEMAEKER, "De nieuwe wet van 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *T.B.B.R.* 2003, p. 484, nr. 15; D. DÉOM, "La responsabilité civile des fonctionnaires: une page se tourne", *Rev. Dr. Comm.* 2003, p. 21.

openbare rechtspersonen.⁷² Deze specifieke wettelijke of decretale bepalingen kunnen betrekking hebben op zowel de persoonlijke aansprakelijkheid van bepaalde categorieën van personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen als op de aansprakelijkheid van openbare rechtspersonen voor de schade veroorzaakt door de fouten van hun personeelsleden als op de regeling in zake rechtshulp, de gerechtskosten en de zaakschade.⁷³

In zoverre die specifieke aansprakelijkheidsregelingen inhoudelijk overeenstemmen met de algemene regeling betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden van openbare rechtspersonen die in de Wet van 10 februari 2003 besloten ligt, zou de vereenvoudiging van de regelgeving er volgens de Raad van State mee gediend zijn dat die specifieke regels worden opgeheven.⁷⁴ In de mate dat die specifieke regelingen afwijken van de algemene aansprakelijkheidsregeling, dient volgens de Raad van State te worden nagegaan of daarvoor een voldoende verantwoording te vinden is in de eigen situatie van de betrokken personeelsleden.⁷⁵

IX. De toepassing in de tijd van de Wet van 10 februari 2003

De Wet van 10 februari 2003 bevat geen regeling betreffende de toepassing ervan in de tijd. Bijgevolg treedt deze wet in werking de tiende dag na die van de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad.⁷⁶ De bekendmaking van de wet had plaats op 27 februari 2003, zodat deze Wet op 9 maart 2003 in werking is getreden.⁷⁷

Voor de oplossing van de vraag welke wet van toepassing is ter beoordeling van de aansprakelijkheid van openbare rechtspersonen en hun personeelsleden voor schadegevallen die zich hebben voorgedaan vóór de inwerkingtreding van de Wet van 10 februari 2003, geldt als regel van overgangsrecht dat de mate-

⁷² A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de persoonlijke aansprakelijkheid van personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", in X., *De nieuwe wet op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren*, Gent, Gandaius, Permanente Vorming, 2003, 8-9. Als voorbeelden van dergelijke bijzondere wettelijke regelingen worden algemeen geciteerd: de Wet van 30 augustus 1988 tot wijziging van de wet van 3 november 1967 betreffende het loods van zeevaartuigen, de Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, de Wet van 20 mei 1994 inzake de rechtstoestanden van het militair personeel, de decreten van 1 februari 1993 van de Franse Gemeenschap en van 13 juli 2001 van de Vlaamse Gemeenschap aangaande de gesubsidieerde personeelsleden van het gesubsidieerd vrij onderwijs.

⁷³ Memorie van Toelichting, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 27.

⁷⁴ Advies Raad van State, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 32.

⁷⁵ Advies Raad van State, *Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, nr. 1736/001, p. 32.

⁷⁶ Art. 4 lid 2 van de wet van 31 mei 1961 betreffende het gebruik der talen in wetgevingszaken, het opmaken, bekendmaken en in werking treden van wetten en verordeningen, *B.S.* 21 juni 1961.

⁷⁷ B. DUBUSSION, "La loi du 10 février 2003 relative à la responsabilité civile des personnes publiques et de leurs agents", *J.T.* 2003, 507.

riële wet moet worden toegepast die van kracht was op het ogenblik van de schadeveroorzakende daad.⁷⁸ Deze regel is van toepassing voor artikel 2 en 3 van de hier besproken wet.⁷⁹ Indien men echter aanneemt dat de delictuele aansprakelijkheidsregeling t.a.v. het personeel van openbare rechtspersonen de artikelen 10 en 11 van de Grondwet op een aantal punten schendt⁸⁰, kan de toepassing van de wet op het Arbitragehof onverkort verantwoord zijn.

Uitgangspunt voor de bepaling van de inwerkingtreding van de procedurebepalingen art. 4 en 5 van de Wet van 10 februari 2003 is artikel 3 Ger.W., inhoudende dat 'de wetten van gerechtelijke organisatie, de bevoegdheid en de rechtspleging van toepassing zijn op de hangende rechtsgedingen, zonder dat die worden onttrokken aan de instantie van het gerecht waarvoor zij op geldige wijze aanhangig zijn, behoudens de uitzonderingen bij wet bepaald.'

Voor art. 4 van de Wet van 10 februari 2003 is het principe van de onmiddellijke inwerkingtreding van toepassing.⁸¹ De inhoud van art. 5 van de Wet van 10 februari 2003 leent zich daarentegen niet tot onmiddellijke toepassing ervan op hangende gedingen. Voor art. 5 geldt dan ook de uitzondering op dit principe: het verplicht aanbod tot minnelijke regeling geldt dus slechts voor rechtsvorderingen die worden ingesteld vanaf de inwerkingtreding van de wet van 10 februari 2003.⁸²

De dwingendrechtelijke bepaling van art. 7 van de Wet van 10 februari 2003 is onmiddellijk van toepassing op de hangende rechtsvorderingen.

Besluit

De Wet van 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen kan overwegend positief beoordeeld worden.

Enerzijds heeft de wetgever met de nieuwe wet eindelijk een einde gemaakt aan de bestaande ongelijkheden op het vlak van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid tussen statutaire personeelsleden van openbare rechtspersonen en contractuele werknemers in het algemeen. Vanaf de inwerkingtreding van de Wet van 10 februari 2003 zijn alle ondergeschikte personeelsleden volgens de-

⁷⁸ P. POPELIER, *Toepassing van de wet in de tijd*, in A.P.R., Antwerpen, Story-Scientia, 1999, p. 41, nr. 60; zie ook: Cass. 5 februari 1970, *Arr. Cass.* 1970, 522; Cass. 22 maart 1982, *Arr. Cass.* 1981-82, 904 en Cass. 15 november 1991, *Arr. Cass.* 1991-92, 241.

⁷⁹ B. DUBUISSON, "La loi du 10 février 2003 relative à la responsabilité civile des personnes publiques et de leurs agents", *J.T.* 2003, 507.

⁸⁰ Zie hierover voetnoot 5.

⁸¹ B. DUBUISSON, "La loi du 10 février 2003 relative à la responsabilité civile des personnes publiques et de leurs agents", *J.T.* 2003, 507.

⁸² A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *R.W.* 2003, p. 178, nr. 37;

zelfde norm aansprakelijk voor de schade die zij bij de uitoefening van hun dienst aan hun werkgever of aan derden berokkenen.

Anderzijds heeft de wetgever met de Wet van 10 februari 2003 de openbare rechtspersonen aansprakelijk gesteld "als aanstellers voor hun aangestelden" voor de schade veroorzaakt door alle ondergeschikte personeelsleden bij de uitoefening van hun dienst.

Deze wijziging heeft mede als positief gevolg dat de "expansie" van de klassieke orgaantheorie een halt wordt toegeroepen. Meer zelfs, de nieuwe wet heeft tot gevolg dat het begrip "orgaan" herbevestigd wordt in de enge betekenis die het oorspronkelijk had in het private rechtspersonenrecht.

De nieuwe wet heeft dus ontegensprekelijk geleid tot vereenvoudiging en uniformisering van het aansprakelijkheidsstelsel van en voor het overheidspersoneel.

Het is alleen betreurenswaardig dat de nieuwe wet geen globale uniform aansprakelijkheidsstelsel heeft ingesteld voor schade veroorzaakt door ondergeschikte personeelsleden. Er blijven immers nog steeds een aantal specifieke aansprakelijkheidsstelsels voor bepaalde categorieën van personeelsleden van openbare rechtspersonen bestaan, die conform artikel 8 van de nieuwe wet dienen gerespecteerd te worden.

Daarenboven schuilt er hier en daar in de nieuwe wet een niet-denkbeeldig risico op mogelijke interpretatieproblemen. Aanleiding daartoe vormt niet alleen het algemeen gehekelde en volstrekt overbodige artikel 6 inzake de personeelsleden van het vrij onderwijs. Daarnaast kan evenmin worden uitgesloten dat het gebrek aan wettelijke definitie van de begrippen "openbare rechtspersoon" en "personeelslid" in de toekomst eventueel nog tot kwalificatieproblemen kan aanleiding geven.

Bibliografie

- H. BOCKEN, "De aansprakelijkheid van en voor het overheidspersoneel", *N.J.W.* 2003, p. 330-335.
- I. CLAEYS, "De aansprakelijkheid van de overheid voor haar ambtenaren", in X., *De nieuwe wet op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren*, Gent, Gandaius, Permanente Vorming, 2003, 1-17.
- S. COVEMAEKER, "De nieuwe wet van 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *T.B.B.R.* 2003, 476-486.
- D. DÉOM, "La responsabilité civile des fonctionnaires: une page se tourne", *Rev. Dr. Comm.* 2003, 8-28.
- B. DUBUISSON, "La loi du 10 février 2003 relative à la responsabilité civile des personnes publiques et de leurs agents", *J.T.* 2003, 507-512.

- B. DUBUISSON, "Les immunités en matière de responsabilité civile ou le déclin de la responsabilité individuelle", in X., *Buitencontractuele aansprakelijkheid*, Verslagboek van studiedag van 30 september 2003, 1-31.
- A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", *R.W.* 2003-2004, 161-179.
- A. VAN OEVELEN, "De nieuwe wettelijke regeling betreffende de persoonlijke aansprakelijkheid van personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen", in X., *De nieuwe wet op de aansprakelijkheid van en voor ambtenaren*, Gent, Gandaius, Permanente Vorming, 2003, 1-10.